

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne 7. května 2025 v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Lněničky a soudců JUDr. Petra Smrže a Mgr. Petra Hovorky odvolání obžalované [příjmení] [jméno] [příjmení], [datum narození], a státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze, proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 9. července 2020, č. j. 45 T 9/2019-16245, a rozhodl

takto:

Podle § 259 odst. 2, odst. 3 písm. b) trestního řádu se výrok rozsudku zdejšího soudu ze dne 1. února 2023 sp. zn. 8 To 39/2021 doplňuje tak, že se obžalované [příjmení] [jméno] [příjmení] podle § 329 odst. 3 za použití § 43 odst. 1 a § 58 odst. 1 trestního zákoníku ukládá úhrnný trest odnětí svobody v trvání tří (3) let.

Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 trestního zákoníku se výkon trestu podmíněně odkládá na zkušební dobu v trvání pěti (5) let.

Podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku se obžalované ukládá trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce ve státní správě a samosprávě, spojené s rozhodováním o právech a povinnostech osob, a to na dobu pěti (5) let.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 9. července 2020 byli obžalovaní [příjmení] [jméno] [příjmení], Ing. [jméno] [příjmení] a Ing. [jméno] [příjmení] uznáni vinnými, a to obžalovaný [příjmení] [jméno] [příjmení] trestným činem zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a), c) trestního zákona (zák. č. 140/1961 Sb.), zločinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku a zločinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. d), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku. Obžalovaná [příjmení] [příjmení] zločinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku a zločinem zneužití

pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. d), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku. Obžalovaný [příjmení] [jméno] [příjmení] trestným činem maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti podle § 159 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákona.

2. Za to byli odsouzeni, obžalovaný [příjmení] [jméno] [příjmení] podle § 329 odst. 3 trestního zákoníku a § 43 odst. 1 trestního zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 7 roků. Podle § 56 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku byl pro výkon trestu zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 67 odst. 1 trestního zákoníku a § 68 odst. 1, 2 trestního zákoníku mu byl dále uložen peněžitý trest ve výměře 500 denních sazeb, kdy denní sazba činí 9 000 Kč, celkem ve výměře 4 500 000 Kč. Podle § 69 odst. 1 trestního zákoníku byl pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců. Obžalovaná [příjmení] [jméno] [příjmení] podle § 329 odst. 3 trestního zákoníku a § 43 odst. 1 trestního zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 6 roků. Podle § 56 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku byla pro výkon trestu zařazena do věznice s ostrahou. Podle § 67 odst. 1 trestního zákoníku a § 68 odst. 1, 2 trestního zákoníku jí byl dále uložen peněžitý trest ve výměře 500 denních sazeb, kdy denní sazba činí 9 000 Kč, celkem ve výměře 4 500 000 Kč. Podle § 69 odst. 1 trestního zákoníku se pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanoví náhradní trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců. Obžalovaný [příjmení] [jméno] [příjmení] podle § 159 odst. 2 trestního zákona k trestu odnětí svobody v trvání 1 roku. Podle § 58 odst. 1 trestního zákona a § 59 odst. 1 trestního zákona byl výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu 2 roků. Podle § 67 odst. 1 trestního zákoníku a § 68 odst. 1, 2 trestního zákoníku mu byl dále uložen peněžitý trest ve výměře 200 denních sazeb, kdy denní sazba činí 4 000 Kč, celkem ve výměře 800 000 Kč. Podle § 69 odst. 1 trestního zákoníku byl pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 9 měsíců.

3. Dále soud rozhodl, že se podle § 101 odst. 2 písm. e) trestního zákoníku se zabírají: pozemek p. č. 272/110 v katastrálním území Křeslice, zapsaný na LV 844, pozemek p. č. 641 v katastrálním území Dolní Měcholupy, zapsaný na LV 1970, pozemek p. č. 516 v katastrálním území Hostivař, zapsaný na LV 9155, pozemky p. č. 1491/3 a 1900 v katastrálním území Uhřetěves, zapsané na LV 4735, pozemky p. č. 20/1, 2858/1, 2858/2, 2858/3, 2858/4 a 2861/1 v katastrálním území Záběhlice, zapsané na LV 16835 a pozemek p. č. 1758 v katastrálním území Podolí, zapsaný na LV 6588, vedené u Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu, katastrální pracoviště Praha, jejichž vlastníkem je společnost BEČVÁŘOVA, a.s., IČ 271 24 371, Londýnská 674/55, Praha pozemky p. č. 2297/1, 2297/7, 2297/8, 2297/9, 2297/10, 2297/11 a 2297/12 v katastrálním území Krč, zapsané na LV 11567, vedené u Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu, katastrální pracoviště Praha, jejichž vlastníkem je společnost BEČVÁŘOVA KŘČ, a.s., IČ 242 37 761, Londýnská 674/55, Praha 2 p. č. 1780 v katastrálním území Řeporyje, zapsaný na LV 2376, pozemek p. č. 699 a 704 v katastrálním území Lochkov, zapsaný na LV 428, pozemek p. č. 729 v katastrálním území Lochkov, zapsaný na LV 428, pozemek p. č. 1220 v katastrálním území Beroun, zapsaný na LV 11774, pozemek p. č. 2396 v katastrálním území Kolín, zapsaný na LV 16989, pozemek p. č. 1770/18 a 3920 v katastrálním území Kolín, zapsaných na LV 16989, pozemek p. č. 676 v katastrálním území Lány, zapsaný na LV 964 a pozemek p. č. 1511 v katastrálním území Sázava, zapsaný na LV 11144, vedené u Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu, katastrální pracoviště Praha, a u Katastrálního úřadu pro Středočeský kraj, katastrálních pracovišť Beroun, Kolín, Kladno a Benešov, jejichž vlastníkem je Ing. [jméno] [příjmení], [datum narození], bytem trvale bytem trvale [obec], [ulice a číslo].

4. Podle § 102 trestního zákoníku za použití § 101 odst. 2 písm. e) trestního zákoníku bylo vysloveno zabrání náhradní hodnoty, a to pozemek p. č. 2356 v katastrálním území Kunratice, zapsaný na LV 4798, vedený u Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu, katastrální pracoviště Praha, jehož vlastníkem je Ing. [jméno] [příjmení], [datum narození], bytem trvale [obec], [ulice a číslo].

5. Podle § 228 odst. 1 trestního řádu byli obžalovaní [příjmení] [jméno] [příjmení] a Ing. [jméno] [příjmení] zavázáni zaplatit poškozené Metrostav Vackov a. s., se sídlem Praha 8, Koželužská 2450/4, IČ: 256 41 182, částku ve výši 11 761 117 Kč na náhradu majetkové újmy představované náklady v souvislosti s ukončením smluv o smlouvách budoucích kupních ve výši 1 114 315 Kč, náklady za odložené prodeje ve výši 3 716 265 Kč, náklady na právní služby ve výši 1 144 099 Kč a náklady souvisejícími s pozastavením rozvoje dalších etap projektu ve výši 5 786 438 Kč.

6. Podle § 229 odst. 1 trestního řádu byli poškození Česká republika – Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, se sídlem Praha 2, Rašínovo nábřeží 390/42, IČ: 69797111, Hlavní město Praha, se sídlem Praha 1, Mariánské náměstí 2, IČ: 000640581, Pražské služby a.s., se sídlem Praha 9, Pod Šancemi 444/1, IČ: 60194120, Česká republika – Státní pozemkový úřad, se sídlem Husinecká 1024/11a, 130 00 Praha 3 – Žižkov, IČ: 013 12 774, Státní statek hl. m. Prahy,, v likvidaci“, se sídlem Praha 5, Holečkova 8, IČ: 000 64 092, Vinohradská Properties a.s., se sídlem Praha 10, Chorvatská 1400/11, IČ: 041 43 507, Garážový park Strašnice a.s., se sídlem Praha 10, Konojedská 1581/38, IČ: 258 79 774, Česká republika - Ministerstvo financí, se sídlem Praha 1, Letenská 15, IČ: 00006947, Tělovýchovná jednota Bohemians Praha, se sídlem Praha 10, Izraelská 6, IČ: 158 87 456, se svými nároky na náhradu škody odkázání na řízení ve věcech občanskoprávních.

7. Trestní řízení proti obžalované [příjmení] [jméno] [příjmení] bylo vyloučeno k samostatnému projednání a rozsudkem ze dne 1. února 2023 č. j. 8 To 39/2021-18050 odvolací soud shora uvedený rozsudek částečně zrušil, a to ve výroku o trestu a ve výroci o zabránění věci a zabránění náhradní hodnoty. Sám pak rozhodl tak, že obžalované [příjmení] [jméno] [příjmení] uložil podle § 329 odst. 3, za použití § 43 odst. 1 a § 58 odst. 1 trestního zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání tří let. Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 trestního zákoníku byl výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti let. Podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku byl obžalované dále uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce ve státní správě a samosprávě, spojené s rozhodováním o právech a povinnostech osob, a to na dobu pěti let. Podle § 256 trestního řádu byla odvolání poškozených Ministerstva financí ČR, Hlavního města Prahy, Státního pozemkového úřadu ČR a Pražských služeb a. s. zamítnuta.

8. Usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 6. 2023 sp. zn. 4 Tdo 429/2023 byl podle § 265k odst. 1 trestního řádu částečně zrušen rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 2. 2023, sp. zn. 8 To 39/2021, a to ve výroku o trestu (bod II.). Podle § 265k odst. 2 tr. ř. byla zrušena také všechna další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. bylo Vrchnímu soudu v Praze přikázáno, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Nejvyšší soud k důvodům zrušení uvedl: Lze tedy shrnout, že v důsledku nesprávné aplikace § 58 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněný [příjmení] [jméno] [příjmení] uložen trest odnětí svobody ve výměře pod dolní hranici trestní sazby stanovené trestním zákoníkem na trestný čin, jímž byla uznána vinnou, čímž došlo k naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. Nejvyšší soud proto ze shora uvedených důvodů shledal ve smyslu § 265k odst. 1 tr. ř. dovolání nejvyššího státního zástupce částečně důvodným, a proto podle § 265k odst. 1 tr. ř. částečně zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 2. 2023, sp. zn. 8 To 39/2021, a to ve výroku o trestu (bod II.). Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

9. Rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 13. září 2023 rozhodl zdejší soud o trestu obžalované [příjmení] [jméno] [příjmení] znovu. Uložil jí, shodně s předchozím rozsudkem, stejný trest odnětí svobody v trvání tří let, jehož výkon podmíněně odložil na zkušební dobu pěti let. Zároveň jí uložil i trest zákazu činnosti, spočívající v zákazu výkonu funkce ve státní správě a samosprávě, spojené s rozhodováním o právech a povinnostech osob, na dobu pěti let.

10. Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2024 sp. zn. 4 Tdo 64/2024 byl shora uvedený rozsudek zdejšího soud opět zrušen. Nejvyšší soud se s výše uvedenými důvody, kterými byl Vrchní soud v Praze veden při svém rozhodnutí o mimořádném snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby u obviněné [příjmení] [jméno] [příjmení], neztotožňuje, neboť zákonným podmínkám postupu podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku ani tentokrát neodpovídají. Pro aplikaci tohoto ustanovení je nutné respektovat jeho výjimečný charakter a používat ho jen v těch případech, kdy lze přesvědčivě dovodit splnění všech kumulativně stanovených podmínek v něm uvedených. Musí jít o souhrn takových výjimečných okolností, které se v dané kvalitě nebo kvantitě u konkrétního trestného činu běžně nevyskytují, a výrazně tím proto snižují jeho závažnost (viz. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 8 Tdo 550/2014). Současně je třeba u citovaného ustanovení trestního zákoníku zdůraznit, že již z názvu daného ustanovení, „mimořádné snížení trestu odnětí svobody“ je zřejmé, že se nejedná o pravidelný postup soudu, a proto jej nemohou odůvodnit jen běžně se vyskytující skutečnosti ani přesvědčení soudu, že trest odnětí svobody uložený v mezích zákonné trestní sazby by byl pro pachatele příliš přísný. Použití § 58 odst. 1 tr. zákoníku je tedy výjimečným postupem, který musí být v každém případě pečlivě odůvodněn. Vrchní soud v Praze uvedl, že poměry obviněné jsou tak mimořádného rázu, že splňují i velice přísná kritéria ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku. Zmínil, že trestní stíhání trvá bezmála 10 let a že, bez ohledu na to, kdo se na průtazích podílí, nezavinila průtahy rozhodně sama obviněná. K této námitce Nejvyšší soud uvádí, že délku trestního stíhání obviněné lze považovat stále za akceptovatelnou, zvláště vezme-li se v potaz avizovaná skutková a právní komplikovanost věci, způsob provedení (série postupně vydávaných rozhodnutí, změny důvodů rozhodnutí), okamžik vzniku trestněprávně významného následku, jakož i objasňování delší dobu trvajícího jednání směrem do minulosti. Vzhledem k vyloženým specifikům proto nemůže délka trestního stíhání obviněné či doba uběhlá od spáchání skutku svědčit pro uplatnění mimořádného snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku. Vrchní soud v Praze dále stanovisko podporující aplikaci § 58 odst. 1 tr. zákoníku obhájí tvrzením o podstatné změně poměrů u obviněné. K tomuto argumentu Nejvyšší soud připomíná, že poměry obviněné, konkrétně její zdravotní stav, byl znám již ve fázi přípravného řízení, kdy dne 16. 5. 2018 navrhl její obhájce přerušení trestního stíhání s oporou o argumentaci, že obviněnou nelze pro těžkou chorobu postavit před soud a že její aktuální onemocnění a související fyzický a psychický stav významně limitují možnost uplatňování její obhajoby. Z tohoto důvodu byl ustanoven znalec z oboru zdravotnictví, specializace, doc. MUDr. [jméno] [příjmení], Ph.D., jehož znalecký posudek ze dne 27. 6. 2018 tvoří součást trestního spisu (č. l. 13581–13602). Na základě závěrů tohoto znaleckého posudku došlo k neakceptování návrhu na přerušení trestního stíhání, a to z důvodu, že od října roku 2018 zdravotní stav obviněné již nijak nebránil jejímu postavení před soud. S přihlédnutím k prověřované skutečnosti byla na obviněnou podána obžaloba a proběhlo řízení před soudem, kdy soudy byly se zdravotním stavem obviněné obeznámeny. Nejvyšší soud k námitce soudu odvolacího ohledně změny poměrů, konkrétně, že obviněná trpí závažným [anonymizováno] onemocněním, prodělala rozsáhlou [anonymizováno] a [anonymizováno] léčbu, přičemž důsledku tohoto onemocnění a stresové situace se nachází v péči [anonymizováno], dále konstatuje, že ani z tohoto důvodu nelze na straně obviněné shledávat podstatnou změnu poměrů. Ze znaleckého posudku znalce doc. MUDr. [jméno] [příjmení], Ph. D., vyplývá, že léčba [anonymizováno] onemocnění, které bylo obviněné diagnostikováno v roce 2018, byla sice v prvním půlroce intenzivní, posléze však byla pacientka už jen sledována. Znalec také uvedl, že od října 2018 nelze předpokládat omezení účasti obviněné na trestním řízení. Z ambulantní zprávy Fakultní nemocnice [ulice] ze dne 12. 9. 2023 poté vyplývá, že k posledním zákrokům u obviněné došlo v roce 2019, dále má obviněná docházet již jen na pravidelné kontroly. Také provedená vyšetření ([anonymizováno] ze dne 19. 6. 2023 a následná [anonymizováno] ze dne 3. 7. 2023) vyšla negativně a neprokázala zhoršení zdravotního stavu obviněné. Z lékařské zprávy MUDr. [jméno] [příjmení] ze dne 12. 9. 2023 poté vyplývá, že psychický stav obviněné je dlouhodobou záležitostí, která vznikla v důsledku projednávané trestné činnosti. Duševní porucha obviněné byla umocněna

v roce 2018 v souvislosti s [anonymizována dvě slova]. Obviněné byly nasazeny [anonymizováno], díky nimž se podařilo snížit intenzitu stresu a depresivní symptomatiky. V lékařské zprávě je dále zmíněno, že soudní řízení a jeho dopady vedou ke zhoršení příznaků duševní poruchy, nicméně zde není žádná zmínka o jakémkoli aktuálním zhoršení zdravotního stavu obviněné. Ohledně změny poměrů obviněné [příjmení] [příjmení] stran jejího zdravotního stavu, proto Nejvyšší soud na základě doložených lékařských zpráv konstatuje, že dosavadní léčbu obviněné lze považovat za úspěšnou. Lze dodat, že ani péče obviněné o její částečně imobilní matku nelze pokládat za natolik výjimečnou okolnost, aby mohla dát průchod mimořádné moderaci ve smyslu § 58 odst. 1 tr. zákoníku Nejvyšší soud proto uzavírá, že s popsány důvody, kterými byl Vrchní soud v Praze veden při svém rozhodnutí o mimořádném snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby u obviněné [příjmení] [jméno] [příjmení], se nelze ztotožnit, neboť zákonným podmínkám postupu podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku ani tentokrát neodpovídají. Při novém projednání věci bude Vrchní soud v Praze vázán právním názorem, který Nejvyšší soud zaujal (§ 265s odst. 1 tr. ř.). Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí bylo zrušeno z podnětu dovolání podaného nejvyšším státním zástupcem v neprospěch obviněné, není dovolací soud povinen aplikovat ustanovení § 265s odst. 1 tr. ř., podle kterého nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v neprospěch obviněného (zákaz reformace in peius). Pro úplnost zbývá dodat, že nerespektování závazného právního názoru dovolacího soudu může být důvodem pro podání návrhu na zahájení kárného řízení. Toto rozhodnutí přijal dovolací soud v neveřejném zasedání, neboť je zřejmé, že vady nelze odstranit v zasedání veřejném / § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř.“

11. Lze tedy konstatovat, že Nejvyšší soud uložil zdejšímu soudu, aby znovu rozhodl o trestu odnětí svobody obžalované. Žádný další pokyn, např. ohledně zajištěných věcí, usnesení Nejvyššího soudu neobsahuje, a proto se odvolací soud žádnými dalšími výhradami a návrhy ani obžalované ani státního zástupce nezabýval. Přesto, že se výhrady Nejvyššího soudu týkají pouze trestu odnětí svobody, zrušil Nejvyšší soud i oddělitelný výrok o trestu zákazu činnosti. Z odůvodnění jeho usnesení nelze zjistit, zda i tento výrok považuje za vadný, případně z jakých důvodů, ani to, zda ukládá odvolacímu soudu rozhodnout znovu i o tomto trestu. Vzhledem k tomu, že stejným způsobem, tedy bez jakéhokoli odůvodnění zrušil trest zákazu činnosti už v předchozích rozhodnutích, přestože na to byl upozorněn, má odvolací soud za to, že Nejvyšší soud uložení trestu zákazu činnosti zřejmě nepožaduje.

12. V novém řízení před odvolacím soudem uvedl státní zástupce, že trvá na uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody v trvání pěti let. Dále uvedl, že navrhuje, aby odvolací soud znovu uložil trest zákazu činnosti.

13. Obhájce obžalované polemizoval se závěry Nejvyššího soudu o vině obžalované. Zdůraznil nedostatky ve skutkových zjištěních a účelovost některých závěrů. Dále argumentoval podjatostí vedení řízení, kdy se vyšetřující orgány vůbec nesoustředily na skutečné viníky a na osoby, které z trestné činnosti měly prokazatelně vysoký zisk. Dále zdůraznil špatný zdravotní stav obžalované a to, že i přesto splácí způsobenou škodu, což by v případě nepodmíněného trestu odnětí svobody nemohla. Navrhl, aby odvolací soud uložil opět podmíněný trest odnětí svobody.

14. Sama obžalovaná doplnila, že trestní stíhání ji naprosto zničilo život. Kromě toho, že přišla o práci, kterou vykonávala se zájmem a podle svého nejlepšího svědomí, přijde pravděpodobně i o dům, který postavil její otec a ve kterém dosud se svou rodinou bydlí. Kromě toho, že po prvním odsouzení za nedbalostní trestný čin musela zaměstnavateli zaplatit čtyř a půl násobek svého tehdejšího platu, je její nynější plat obstaven exekucí, takže dostává jen necelou jeho polovinu. Dále u ní propuklo [anonymizováno] onemocnění s nejasnou perspektivou do budoucnosti. Opakovaně dochází na [anonymizována dvě slova] a podrobuje se [anonymizováno]. Shodně s obhájcem, i s ohledem na délku řízení, má za to, že uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody by bylo v jejím případě nepřiměřeně přísným trestem a navrhla, aby odvolací soud uložil znovu ještě trest podmíněně odložený.

15. Vrchní soud v Praze vychází z toho, že pokud by Nejvyšší soud požadoval pouze, „mechanické“ doplnění výroku o trestu, mohl ve věci opakovaně rozhodnout sám, protože mu v tom nic nebránilo. Pokud však věc znovu vrátil zdejšímu soudu, má zdejší soud za to, že patrně existují určité pochybnosti, které se mohly týkat jak stávajícího skutkového stavu a poměrů obžalované, tak možných změn, které nastaly v průběhu doby od posledního rozhodnutí zdejšího soudu. Odvolací soud proto krátce doplnil dokazování přípisů vrchní státní zástupkyně předsedovi zdejšího soudu ze dne 12. srpna 2022 a ze dne 6. prosince 2024, ze kterých je zřejmá naprosto bezprecedentní snaha jedné z procesních stran ovlivnit výsledek odvolacího řízení prostřednictvím předsedy Vrchního soudu v Praze ve svůj prospěch. Tento, „důkaz“ sice nemá žádnou vypovídací hodnotu ve vztahu k druhu a výši uloženého trestu. Dokumentuje však urputnou snahu státního zastupitelství o dosažení úspěchu, tj. uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody obžalované [příjmení] [jméno] [příjmení], procesně nepřijatelným způsobem. Výhrůžky obsažené v posledním zrušujícím usnesení Nejvyššího soudu a v „přípisech“ vrchní státní zástupkyně, stejně jako obecně jakékoliv útoky procesních stran, nemohou rozhodování senátu zdejšího soudu nijak ovlivnit. O jejich motivu může odvolací soud pouze spekulovat. Rozhodně však nemají vliv na rozhodování o trestu obžalované.

16. Dále doplnil dokazování lékařskou zprávou o aktuálním zdravotním stavu obžalované. Podle zprávy Psychiatrické nemocnice [část obce] byla obžalovaná přijata pro zhoršení zdravotního stavu, depresivní dopad, debaklový stav. Vlekla úzkostná a depresivní porucha v souvislosti s letitou stresující situací, stav reaktivně v propadu po úmrtí blízké osoby (matky na [anonymizováno] onemocnění), [anonymizováno] onemocnění a objektivně nejistou osobní situací. Obžalovaná byla propuštěna do ambulantní péče, zůstává v péči ambulantního specialisty. Nepříznivý zdravotní stav obžalované byl patrný i v průběhu veřejného zasedání, které muselo být z důvodů kolapsu obžalované přerušeno.

17. Odvolací soud má dále za to, že došlo k určitému nepochopení jeho argumentace směrem k použitelnosti ustanovení § 58 odst. 1 trestního zákoníku. Odvolací soud nikdy netvrdil, že je na místě jakási, „zásadní“ okolnost, která buď jako okolnost případu nebo jako poměry obžalované má takovou váhu, že odůvodňuje užití § 58 odst. 1 trestního zákoníku. Naopak, uvedl, že těchto okolností je celá řada a teprve ve svém souhrnu vedou k závěru, že by použití trestní sazby odnětí svobody trestním zákonem stanovené bylo pro obžalovanou nepřiměřeně přísné a k nápravě obžalované a k jejímu účinnému potrestání postačí uložení trestu pod spodní hranicí zákonné trestní sazby.

18. Odvolací soud uložil obžalované stejný trest jako v předchozím rozsudku citovaném shora. O nerespektování závazného právního názoru Nejvyššího soudu se však nemůže jednat. Při rozhodování o druhu a výši trestu vycházel odvolací soud především z okolností případu a míry zavinění obžalované. V úvahu vzal i okolnosti, které zjistil doplněním dokazování v průběhu veřejného zasedání, a změnu judikatury. V daném případě byl odvolací soud donucen akceptovat právní názor Nejvyššího soudu na kvalifikaci jednání obžalované úmyslným trestným činem, se kterým se rozhodně neztotožňuje, a uznat obžalovanou vinou spácháním úmyslného zločinu. I zde se však výrazně liší míra zavinění obžalované, když i ze skutkové věty uvedené v obžalobě a v napadeném rozsudku je zřejmé, že se její jednání výrazně přibližuje spíše vědomé nedbalosti než nepřímému úmyslu. Tento závěr odvolacího soudu je podporován novou judikaturou, která umožňuje kvalifikovat jako nedbalostní trestný čin skutek spáchaný více útoky. Vzhledem k tomu, že jedním ze zásadních důvodů, pro které pokládal Nejvyšší soud kvalifikaci nedbalostním deliktem za nesprávnou, bylo to, že nedbalostní delikt nelze spáchat opakovanými útoky, je změna judikatury poměrně důležitá. Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2023, sp. zn. 5 Tdo 903/2023 to však možné je:

I. Jediným skutkem z hlediska trestního práva hmotného i procesního je i souvislé jednání vedoucího zaměstnance spočívající v opakovaném stvrzování oprávněnosti nákupů v hotovosti provedených podřízenými zaměstnanci. Proto lze takové jednání postihnout i

jako trestný čin spáchaný z nedbalosti, např. jako přečin porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti podle § 221 odst. 1 tr. zákoníku.

II. Přístupem k požadavku náležité opatrnosti svědčícím o zřejmé bezohlednosti k zájmům chráněným trestním zákonem ve smyslu § 16 odst. 2 tr. zákoníku může být i nekritická důvěra pachatele, který má povinnost opatrovat nebo spravovat majetek zaměstnavatele, v podřízené zaměstnance spojená s rezignací na výkon dohledu nad jejich pracovní činností.“ Odvolací soud si je plně vědom toho, že výrok o vině je v právní moci a nelze jej znovu přezkoumávat. Nicméně ve světle nové judikatury poukazuje na výraznou změnu, „okolnosti případu“ a tedy i na to, že pokud by výrok o vině nebyl v právní moci, bylo by bezpochyby na místě uvažovat o aplikaci této nové judikatury.

19. Mezi okolnosti případu se dále řadí rychlost řízení. Ve věci došlo k závažným průtahům, na kterých obžalovaná rozhodně nenese vinu. K trestné činnosti mělo dojít v letech 2009 až 2012, první úkony trestního řízení byly učiněny v roce 2014 (usnesení o zahájení úkonů trestního stíhání je ze dne 14. 5. 2014). Obžaloba byla podána dne 31. 7. 2019, Městský soud v Praze rozhodl o podané obžalobě rozsudkem ze dne 9. 7. 2020, tedy s ohledem na rozsah trestné činnosti bez závažného časového prodloužení. V případě obžalovaného [příjmení] [jméno] [příjmení], který byl stíhán za naprosto stejnou trestnou činnost jako obžalovaná [příjmení] [jméno] [příjmení], nabyt rozsudek právní moci dne 12.5.2021. Na rozdíl od Nejvyššího soudu a názoru státní zástupkyně, nepokládá odvolací soud předmětnou trestní věc za skutkově složitou. Všichni tři obžalovaní vinu doznali a nesprávnost restitučních rozhodnutí jednoznačně vyplynula z listinných důkazů. V přípravném řízení ani řízení před soudem prvního stupně proto ani k žádným průtahům nedošlo. Veškeré další průtahy jdou k tíži odvolacího a dovolacího soudu. Tyto průtahy obžalovaná nijak nezavinila ani se na nich nepodílela. Ve svém důsledku vedly ke zhoršení jejího psychického stavu, k protahování čekání na konečný verdikt a ke dlouhodobé nejistotě ohledně její budoucnosti.

20. V tomto směru připomíná odvolací soud nálezy Ústavního soudu č. IV. ÚS 30/24, „Zjištěná celková délka řízení sama o sobě není rozhodující. I kdyby se délka trestního řízení na první pohled jevila jako dlouhá, ještě to neznamena, že je nepřiměřená. Zda tomu skutečně je, vyžaduje, aby trestní soudy tuto délku řízení hodnotily ve světle konkrétních okolností projednávané věci. Při tom musí zohlednit následující hlediska: za prvé, složitost věci (skutková, právní a procesní); zadruhé, chování obviněného během řízení, zatřetí, postup orgánů činných v trestním řízení a začtvrté, význam věci pro stěžovatele (srov. Chiarello proti Německu, § 45 a tam uvedená judikatura, případně rozsudek ESLP ze dne 25. 6. 2020 Tempel proti České republice, č. 44151/12, § 87). Prvním hlediskem je složitost (komplexnost) věci. V případě skutkové a právní složitosti judikatura ESLP připouští, že řízení může být složité s ohledem na povahu skutku. Příkladem budiž trestné činy tzv. „bílých límečků“. Ty mohou svou složitostí skutkového stavu věci (rozsah škody, vysoký počet zapojených obchodních a finančních společností, různé složité a zastírající finanční operace) významně oddálit konec trestního řízení a ospravedlnit tak jeho délku (např. rozsudek ESLP ze dne 28. 3. 2006 Rázlová proti České republice, č. 20252/03, § 33 a tam uvedená judikatura). Na druhou stranu platí, že ať již je věc sebesložitější, neznamena to, že veškeré průtahy v řízení lze omluvit (srov. k tomu rozsudek ESLP ze dne 7. 8. 1996 Ferrantelli a Santangelo proti Itálii, č. 19874/92, § 42). 50. Délku trestního řízení může ovlivnit i počet poškozených. Ač se v trestním řízení rozhoduje především o vině a trestu obviněného, není možné přehlížet práva a oprávněné zájmy poškozených. Tento požadavek plyne nejen ze zásady zajištění práv poškozeného (§ 2 odst. 15 trestního řádu), ale na ústavní úrovni také z práva na účinné vyšetřování (k tomu např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 30. 11. 2004 Önerýildiz proti Turecku, č. 48939/99, § 91). 51. Druhým hlediskem je chování obviněného. Obviněnému nelze klást k tíži, pokud uplatňuje všechna práva, která mu k obhajobě dává vnitrostátní právní řád (např. mimořádné opravné prostředky nebo ústavní stížnost). Taktéž od obviněného nelze ani očekávat, že bude spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení (takto již rozsudek ESLP ze dne 15. 7. 1982 Eckle proti Německu, č. 8130/78, § 82). Na druhou stranu stát nemůže být odpovědný za průtahy vzniklé

snahou obviněného co možná nejvíce oddálit konečné rozhodnutí ve věci, ať už se toho snaží docílit zneužíváním svých procesních práv či jinými prostředky (např. nedostavení se na jednání soudu či jiné obstrukce mající za cíl zmařit nařízené jednání, srov. rozsudek ESLP ze dne 15. 11. 2005 Lammi proti Finsku, č. 53835/00, § 33). 52. Třetím významným hlediskem je samotný postup příslušných orgánů. Ne všechny průtahy, nýbrž jen ty, které jsou státu přičitatelné, zakládají odpovědnost za porušení práva na přiměřenou délku řízení. Je na státu, jak si zorganizuje soustavu, postup a fungování orgánů činných v trestním řízení. V každém případě musí dostat povinnosti projednat věci v přiměřené lhůtě. Průtahy mající původ v tzv. soudním ping-pongu však nemohou nepřiměřenou délku trestního řízení omluvit (rozsudek ESLP ze dne 31. 1. 2006 Yurtayev proti Ukrajině, č. 11336/02, § 41). 53. Dále není pochyb, že význam trestní věci pro obviněného, obzvláště pokud mu hrozí mnohaletý trest odnětí svobody, bude pro něj již z povahy věci velmi důležitý. Orgány činné v trestním řízení se proto musí vyvarovat průtahů v řízení, které nedůvodně prodlužují nejistotu obviněného ohledně jeho viny. Posledním (fakticky) zohledňovaným hlediskem je počet stupňů soudní soustavy, na kterých byla věc projednávána. Jestliže tedy věc projde od soudu prvního stupně soud odvolací a dovolací až k soudu ústavnímu, je jasné, že celková délka řízení bude IV. ÚS 30/24 12 delší v porovnání s případy, kdy věc skončí již před soudem prvního stupně (Kmec, dílo cit. v bodě 45 výše, str. 702). 55. Ústavní soud doplňuje, že má smysl dobu řízení do vynesení pravomocného trestního rozsudku uvést zvláště a samostatně o ní uvažovat. Postavení osoby již pravomocně odsouzené, která se pokouší verdikt zvrátit mimořádnými opravnými prostředky (či dokonce ústavní stížností), a s tím spojená nejistota, se samozřejmě liší od postavení a nejistoty osoby, která ještě pravomocně odsouzena nebyla. 56. Všechna výše shrnutá hlediska je nutné hodnotit jednotlivě a v jejich vzájemné souvislosti. Až na základě pečlivého vyhodnocení všech okolností případu mohou trestní soudy uzavřít, že délka trestního řízení je či není v rozporu s požadavkem na projednání věci v přiměřené lhůtě ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy (takto již Ferrantelli a Santangelo proti Itálii, § 42). V. B. 2. Obecně k právu na účinný prostředek nápravy porušení práva na přiměřenou délku trestního řízení (a.) Trestní soudy musí kompenzovat porušení práva na přiměřenou délku trestního řízení nástroji trestního práva 57. Pokud se skutečně ukáže, že délka trestního řízení byla v konkrétní trestní kauze nepřiměřená, trestní soudy na to musí reagovat. Porušení práva na přiměřenou délku trestního řízení musí napravit. Tato náprava musí odpovídat požadavkům vyplývajícím z čl. 13 Úmluvy, tj. musí jít o účinný prostředek nápravy (takto poprvé rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 26. 10. 2000 Kudla proti Polsku, č. 30210/96, § 151, § 155 a § 156; později rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 29. 3. 2006 Scordino proti Itálii (č. 1), č. 36813/97, § 179). 58. Jakým způsobem se tak má dít, je plně v rukou smluvního státu Rady Evropy. Prostředky nápravy tak mohou mít nejen preventivní, nýbrž také kompenzační povahu (rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 8. 6. 2006 Sürmeli proti Německu, č. 75529/01, § 98 až 100, který se sice netýká trestní problematiky, avšak závěry tam uvedené jsou použitelné obecně). Státy tak mají k dispozici celou paletu prostředků, jak napravit porušení práva na přiměřenou délku řízení. Prostor pro uvažování je nicméně zúžen v těch situacích, kdy porušení tohoto práva je natolik zřejmé, že jiné než kompenzační opatření nedokáže poskytnout účinnou nápravu (Scordino proti Itálii, § 185). Zda takové opatření bude mít finanční či jinou podobu, ESLP opět ponechává na úvaze smluvního státu. 59. V trestních věcech Ústavní soud upřednostňuje kompenzaci nástroji, které jsou vlastní trestnímu právu. Jde především o zmírnění trestu, např. v podobě uložení na samotné dolní hranici či mimořádné snížení trestu dokonce pod tuto dolní hranici apod. Ústavní soud si je vědom, že žaloba na náhradu škody či nemajetkové újmy může představovat účinný prostředek kompenzace. Neshledává však žádný rozumný důvod, proč by se okamžik kompenzace měl oddalovat, pokud trestní soudy mohou na porušení práva reagovat bezprostředně (takto důrazně nálezy I. ÚS 2859/09, bod 34). Upřednostnění kompenzace nástroji trestního práva tak stojí na jednoduché myšlence: účinnosti kompenzačního opatření. Má-li být takové opatření skutečně účinné, musí také přijít včas. IV. ÚS 30/24 13 60. Tyto principy jsou dnes promítnuty též do trestního práva hmotného. Trestní zákoník předpokládá, že trestní soudy musí při ukládání trestu zohlednit délku trestního řízení (srov. § 39

odst. 3 trestního zákoníku). Náhrada škody za nesprávný úřední postup je proto sekundární. Také judikatura obecných soudů a právní doktrína se kloní ke kompenzaci nástroji trestního práva (v judikatuře Nejvyššího soudu v jeho civilní větvi rozsudek ze dne 17. 1. 2013 sp. zn. 30 Cdo 2310/2012, č. 60/2013 Sb. rozh. civ., resp. v jeho trestní větvi usnesení ze dne 13. 6. 2012 sp. zn. 7 Tdo 303/2012, č. 4/ 2014 Sb. rozh. tr.; v odborné literatuře srov. např. [příjmení], F. § 39, in: Šámal, P. a kol. Trestní zákoník 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2023, str. 814). 62. Ústavní soud proto uzavírá, že v trestních věcech je třeba kompenzovat porušení práva na přiměřenou délku trestního řízení nástroji trestního práva. Zmírnění trestu splňuje požadavek účinného nápravného prostředku (Scordino proti Itálii, § 186).

21. Předvídatelnost a proporcionalita uloženého trestu jsou dalšími faktory, které jsou v tomto směru při úvaze o druhu a výši trestu nezanedbatelné. Spoluobžalovaný Ing. [jméno] [příjmení] byl za stejnou trestnou činnost odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody. Uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody v trvání nejméně pěti let by u obžalované [příjmení] [příjmení] bylo v příkrém rozporu se zásadou předvídatelnosti a proporcionality, dokonce ve stejné trestní věci.

22. Dalším hlediskem pro určení druhu a výše trestu jsou poměry obžalované. Špatný zdravotní stav obžalované ani péče o imobilní matku není podle Nejvyššího soudu ničím novým, nebrání obžalované účasti u odvolacího řízení a nemá vliv na výměru trestu. Aniž by odvolací soud s tímto názorem polemizoval, pouze konstatuje, že obžalovaná i nadále trpí závažným onemocněním a prodělala rozsáhlou [redacted] a léčbu. Vinou tohoto onemocnění a stresové situace je nadále v péči psychiatra a poměrně dlouhou dobu byla i hospitalizována. Zdejší soud netvrdí, že ji zdravotní stav brání v účasti na soudním řízení, její nepříznivý zdravotní stav je však v současné době nepřehlédnutelným faktorem a rozhodně jej nelze bagatelizovat, jak činí Nejvyšší soud. Stejně tak jako nelze nevzít v úvahu úmrtí blízké osoby na onemocnění, které na psychice obžalované zanechalo další stopy.

23. K samotnému užití § 58 trestního zákoníku pro uložení trestu pod spodní hranici zákonné trestní sazby lze jednak uvést, že současná trestní politika se rozhodně neubírá směrem zvýšené trestní represe, ukládání přísných nepodmíněných trestů a přeplňování věznic. Odvolací soud navíc uvádí, že pro uložení trestu pod spodní hranici zákonné trestní sazby svědčí řada judikátů, které Nejvyšší soud nevzal v úvahu. Nejedná se sice o judikáty naprosto nové, nicméně odvolací soud je přesto připomíná, protože z nich při svém rozhodnutí vychází a jejich znalost pokládá za důležitou.

24. Prvním z nich je Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 8. 2024, sp. zn. 8 Tdo 418/2024, kde se mimo jiné uvádí: podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku, má-li soud vzhledem k okolnostem případu nebo vzhledem k poměrům pachatele za to, že by použití trestní sazby odnětí svobody trestním zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že lze dosáhnout nápravy pachatele i trestem kratšího trvání, může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby tímto zákonem stanovené. Postup podle citovaného ustanovení je namístě především tehdy, jestliže určitá okolnost, která může být i znakem příslušné skutkové podstaty trestného činu, natolik vybočuje při porovnání s ostatními případy, že již sama o sobě nebo ve spojitosti s jinými okolnostmi (např. se značným časovým odstupem od spáchání trestného činu) odůvodňuje shovívavější přístup k potrestání pachatele, anebo pokud teprve souhrn více okolností daného případu vede k úvaze, že použití zákonné trestní sazby by bylo nepřiměřeně přísné a postačí i mírnější postih pachatele k jeho nápravě (srov rozhodnutí č. 28/2020 Sb. rozh. tr.).

25. Dále pak Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2024, sp. zn. 8 Tdo 570/2024,, (...) Půjde zejména o ty případy, v nichž polehčující okolnosti a nízká intenzita naplnění zákonných znaků ve svém souhrnu a kvalitě přesvědčivým způsobem snižují závažnost trestného činu, případně některá z nich je nezvykle intenzivní povahy, takže je namístě ji hodnotit jako okolnost významně polehčující, např. zvlášť tíživé osobní nebo rodinné poměry, za kterých pachatel spáchal trestný čin, aniž by si je způsobil, a podobně. Mimořádné snížení trestu odnětí svobody je namístě i tam,

kde některý ze znaků skutkové podstaty trestného činu, přičemž je nerozhodné, zda jde o znak základní nebo kvalifikované skutkové podstaty, byl naplněn neobvykle nízkou intenzitou a tato skutečnost výrazně ovlivnila společenskou škodlivost trestného činu a snížila ji pod obvyklou mez natolik, že je namíste mírnější trestní postih, než jaký je zákonem obecně předpokládáný. Postup podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku proto nemohou odůvodnit jen běžně se vyskytující skutečnosti, např. že pachatel před spácháním činu vedl řádný život, k činu se doznal a učinil kroky k náhradě způsobené škody, ani přesvědčení soudu, podle něhož trest odnětí svobody uložený v mezích zákonné trestní sazby by byl pro pachatele příliš přísný (obdobně viz rozhodnutí pod č. 24/1966-. Sb. rozh. tr.). Zmíněné okolnosti ovšem mohou mít podpůrný význam při zohlednění celé škály těch dalších, jak tomu bylo i v posuzovaném případě. Za okolnosti případu nebo poměry pachatele odůvodňující mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku lze považovat existenci více významných polehčujících okolností při nedostatku významných přitěžujících okolností (viz přiměřeně rozhodnutí pod č. 11/1968-. Sb. a č. 21/ 1970 Sb. rozh. tr.). Zpravidla se uvádí, že může jít o vážnou nemoc pachatele (viz rozhodnutí pod č. 47/1974 Sb. rozh. tr.), závislost mnohačlenné rodiny pachatele na jeho výdělku (viz rozhodnutí pod č. 35/1963 Sb. rozh. tr.), stav snížené přičetnosti, není-li možný postup podle § 40 odst. 2 tr. zákoníku (viz přiměřeně rozhodnutí pod č. 50/1970 Sb. rozh. tr.), péči pachatele o větší počet osob na něj odkázaných, zejména o nezletilé děti (viz rozhodnutí pod č. 19/1967, č. 52/1967 a č. 3/ 1970 Sb. rozh. tr.), psychický stav pachatele, není-li důvodem postupu podle § 26, § 47 a § 360 odst. 1 tr. zákoníku (viz rozhodnutí pod č. 50/1970 Sb. rozh. tr.), dále skutečnost, že trestný čin byl vyprovokován, byl spáchán v afektu pachatele, který po spáchání trestného činu pominul, atd. (shodně viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2018, sp. zn. 5 Tdo 1356/2018, uveřejněné pod č. 28/2020 Sb. rozh. tr.). Předpokladem použití § 58 odst. 1 tr. zákoníku je dále to, že uvedené okolnosti případu nebo poměry pachatele vedou k odůvodněnému závěru, podle něhož by použití normální (nesnížené) sazby trestu odnětí svobody (s ohledem na její dolní hranici) bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné, přičemž je zde možnost dosáhnout nápravy pachatele i trestem odnětí svobody kratšího trvání (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2023, sp. zn. 6 Tdo 866/2023).“ Aniž by Nejvyšší soud hodlal zpochybnit východisko, že vážný zdravotní stav člena rodiny pachatele trestného činu a jeho osobní péče o něj může být okolností, která z hlediska kritéria poměrů pachatele může odůvodnit splnění první z kumulativně stanovených podmínek § 58 odst. 1 tr. zákoníku, musí současně dodat, že uvedená skutečnost musí být přesvědčivě zjištěna a doložena k tomu provedenými důkazy. (...) Pokud skutková zjištění nemají dostatečné ukotvení v provedených důkazech (a tak tomu je k dosud zmíněným dílčím zjištěním odvolacího soudu), nelze je pokládat za odpovídající požadavku § 2 odst. 5 tr. ř. (...) Kritérii pro stanovení druhu trestu a jeho výměry jsou mj. chování pachatele po činu a jeho postoj k trestnému činu., O chování pachatele, které může mít vliv na úvahy soudu při ukládání trestu, svědčí např. skutečnost, zda pachatel projevil lítost nad spácháním trestného činu či nikoli, nebo naopak projevil odhodlání opakovat trestnou činnost, zda zanechal škodlivých návyků, přerušil styky s nevhodnou společností, projevil snahu o odstranění jiných kriminogenních vlivů a o řešení příčin, které vedly ke spáchání činu (např. své závislosti na návykových látkách). Důležitý je zde i postoj pachatele k nápravě škodlivých důsledků jím spáchaného trestného činu, zejména k náhradě majetkové škody nebo k odčinění nemajetkové újmy způsobené trestným činem či jiných škodlivých důsledků včetně urovnání všech vztahů s poškozeným (např. omluvy, poskytnutí zadostiučinění, vrácení bezdůvodného obohacení).“ (PURY, František. § 39 (Stanovení druhu a výměry trestu). In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 803, marg. č. 7)., Postoj pachatele k jeho trestnému činu se v průběhu trestního řízení pochopitelně může vyvíjet, například od doznání činu a vyjádření lítosti nad jeho spácháním při prvním výsledku pachatel přejde k popírání viny a svalování viny na jinou osobu, anebo předvede vývoj právě opačný. Soud by přitom měl vycházet nejen z aktuálního (posledního) stanoviska pachatele, ale měl by přihlídnout i k pachatelovým předchozím postojům. S tím souvisí i to, že soud by měl zvažovat, nakolik opravdové jsou postoje pachatelem navenek deklarované, tj. zda je například jeho lítost nad

spáchaným činem skutečná, zda čin doznává z pocitu provinilosti, anebo účelově a pod tíhou důkazů apod.“ (KALVODOVÁ, Věra, ŠČERBA, Filip. § 39 (Stanovení druhu a výměry trestu). In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 28“.

26. Dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2023, sp. zn. 5 Tdo 1097/2022,, (...) Odvolací soud akcentoval především postoj obviněného v průběhu trestního řízení, jeho snahu po nápravě, sebereflexi při nápravě škod způsobených trestnou činností, které nahrazoval ještě před svým odsouzením jako jediný ze všech obviněných, jakož i jeho dosavadní řádný život a bezúhonnost. Nijak přitom nebagatelizoval význam rozsahu činu, způsobené škody i doby páchaní trestné činnosti. Pokud se ale i státní zástupce u ostatních obviněných smířil s mírným potrestáním podmíněným trestem odnětí svobody uloženým pod dolní hranici zákonné trestní sazby a nebrojil proti tomu odvoláním, považoval by odvolací soud (v porovnání s nimi) za nespravedlivé, pokud by jediného poškozeného usilujícího skutečně o náhradu škody potrestal významně přísnějším několikaletým trestem odnětí svobody (změnit výrok o trestu ohledně ostatních obviněných přitom nemohl). V tom je třeba dát odvolacímu soudu i obviněnému v jeho argumentaci ve vyjádření k dovolání za pravdu. Nejvyšší soud již v minulosti konstatoval, že mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici zákonné trestní sazby podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku je prostředkem soudcovské individualizace trestu a projevem depenalizace v trestním zákoníku; jeho použití je třeba zvažovat nikoliv mechanicky, ale přísně individuálně ve vztahu ke konkrétnímu činu a konkrétnímu pachateli, přičemž uvedené zmírnění může být kompenzováno též uložením vedlejšího trestu (zejména majetkového, jako tomu bylo v tomto případě) – viz rozhodnutí č. 28/2020 Sb. rozh. tr. Zohlednit je namíste též zájem společnosti na efektivní náhradě škody odsouzeným. Ze zmíněných důvodů je sice (v zásadě ve shodě s dovolatelem) možno konstatovat, že postup odvolacího soudu byl vůči obviněnému velmi vstřícný a benevolentní, nicméně má své ratio a opodstatnění s ohledem na individuální okolnosti daného případu, což odvolací soud též ve svém rozsudku náležitě odůvodnil. Nejvyšší soud v tomto směru zaujímá (podobně jako v jiných věcech – viz obě rozhodnutí publikovaná pod č. 28/2020 Sb.) zdrženlivý postoj, do citlivé otázky správného výběru druhu trestu z více možných a jeho výměry nechce zásadně zasahovat (třebaže by sám, pokud by prováděl dokazování, mohl upřednostnit jiný postup), pokud sám rozhoduje na základě spisu a nikoli po osobním slyšení obviněných, ledaže by šlo o rozhodnutí zjevně excesivní (což v daném případě nebylo). Z těchto důvodů neakceptoval námitky dovolatele proti využití postupu podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku při ukládání trestu odnětí svobody obviněnému odvolacím soudem“

27. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 6. 2012, sp. zn. 7 Tdo 303/2012,, (...) V posuzované věci se důvodem aplikace ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku stala nepřiměřeně dlouhá doba řízení, která byla podle Vrchního soudu v Praze porušením základního práva obviněných na projednání věci bez zbytečných průtahů (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), resp. práva na projednání věci v přiměřené lhůtě (čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod) s tím, že toto porušení bylo třeba kompenzovat zmírněním trestů oproti tomu, jak by jim byly uloženy, pokud by se o nich rozhodovalo v řízení nezatíženém průtahy. Podle Vrchního soudu v Praze byl zásah do uvedených práv obviněných tak závažný, že ho nemohlo kompenzovat ani uložení trestů na dolní hranici trestní sazby. Jen přípravné řízení, zahájené v roce 1994 a ukončené podáním obžaloby dne 29. 7. 2004, trvalo deset let. Řízení před soudy do skončení trestního stíhání dne 8. 9. 2011 trvalo dalších sedm let. Veškeré průtahy jdou na vrub orgánů činných v trestním řízení. Obvinění na nich neměli vinu, zejména ne v podobě nějakého obstrukčního jednání či jiného svévolného ztěžování či dokonce maření průběhu řízení. Délka trestního stíhání dosahující sedmnácti let je sama o sobě extrémním případem. Trestní stíhání se týkalo složité materie a bylo vedeno proti pěti obviněným, avšak okruh dokazovaných skutečností a rozsah prováděných důkazů v podstatě nijak nevybočily z obvyklého rámce případů závažné majetkové kriminality v hospodářské činnosti obchodních společností. Komplikovaností věci ani rozsahem dokazování

nelze délku řízení přesvědčivě vysvětlit či zdůvodnit. V této spojitosti je třeba poznamenat, že nebylo dotčeno jen základní právo obviněných na projednání věci bez zbytečných průtahů, resp. právo na projednání věci v přiměřené lhůtě, ale také základní právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života (čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), neboť obvinění byli po extrémně dlouhou a tudíž nepřipustnou dobu vystaveni traumatizujícímu vlivu probíhajícího trestního stíhání a nejistotě, která z toho vyplývala pro jejich soukromý a rodinný život. Za tohoto stavu, kdy byla základní ústavně garantovaná práva obviněných dotčena extrémně nepřiměřenou délkou řízení, se Nejvyšší soud ztotožnil s Vrchním soudem v Praze v tom, že míru tohoto porušení základních práv není způsobilý efektivně kompenzovat trest na dolní hranici sazby stanovené v § 209 odst. 5 tr. zákoníku. Jde o trest odnětí svobody ve výměře pěti let, který je ze zákona nepodmíněný. Takový trest není žádnou skutečnou kompenzací. Uvedený trest, byť za velmi závažnou trestnou činnost, pokud je uložen s odstupem sedmnácti let, je jen holou represí uplatněnou v situaci, v níž je vztah trestného činu a trestu zeslaben tak, že nepodmíněný trest odnětí svobody sotva může mít nějaký rozumný účel. Nic na tom nemění ani namítaná závažnost trestného činu včetně okolnosti, že nebyla reparována vysoká škoda způsobená trestným činem. Kompenzace nepřiměřené délky řízení je především ústavním postulátem, což vyplývá z toho, že jde o kompenzaci za zásah do ústavně garantovaných základních práv. Tomu musí být podřízen také výklad ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku, jehož prostřednictvím lze naznačené kompenzace dosáhnout. Proto pokud toto ustanovení váže mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici sazby na „okolnosti případu“, lze mezi tyto okolnosti zařadit i mimořádně nepřiměřenou délku řízení. Pojem „okolnosti případu“ podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku není totožný s pojmem „okolnosti, za kterých byl čin spáchán“ podle § 39 odst. 2 tr. zákoníku, a nutno také dodat, že jej nelze ztotožňovat s pojmem „případ“ ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Vystává-li nutnost kompenzovat extrémně nepřiměřenou délku řízení, Nejvyšší soud považuje za plně přijatelné opřít mimořádné snížení trestu odnětí svobody o zákonné hledisko vymezené v § 58 odst. 1 tr. zákoníku jako „okolnosti případu“. Ostatně ustanovení § 39 odst. 3 tr. zákoníku výslovně ukládá soudu přihlídnout při stanovení druhu a výměry trestu mimo jiné k době, která uplynula od spáchání trestného činu, a k délce trestního řízení, trvalo-li nepřiměřeně dlouhou dobu. Není tedy důvodu vylučovat výrazný časový odstup od spáchání činu a nepřiměřenou délku řízení z okruhu skutečností, které spadají pod zákonný znak „okolnosti případu“ ve smyslu § 58 odst. 1 tr. zákoníku. Pokud Vrchní soud v Praze zmínil také řádný život obviněných v době po spáchání činu, jde rovněž o jedno z dílčích hledisek pro ukládání trestu podle § 39 odst. 1 tr. zákoníku („chování pachatele po činu“). Proto lze způsob života obviněných v době po činu hodnotit v rámci okolností případu tak, že v dané věci nebrání mimořádnému snížení trestu pod dolní hranici sazby. Vrchní soud v Praze rozhodl o mimořádném snížení trestů odnětí svobody pod dolní hranici sazby z důvodů, které odpovídaly „okolnostem případu“ ve smyslu § 58 odst. 1 tr. zákoníku. Námitkám, které proti tomu uplatnil nejvyšší státní zástupce, nemohl Nejvyšší soud přisvědčit.“

28. Za této situace má odvolací soud za to, že poměry obžalované a okolnosti případu jsou ve svém souhrnu tak mimořádného rázu, že splňují i velice přísná kritéria ustanovení § 58 odst. 1 trestního zákoníku. Obžalovaná žije, a i v minulosti žila, řádným životem, míra jejího zavinění na trestné činnosti je mimořádně nízká, trpí závažným onemocněním a splácí způsobenou škodu. Uložení minimálně pětiletého trestu odnětí svobody by bylo v rozporu s ustanovením § 37 odst. 2 trestního zákoníku, podle kterého nelze pachateli uložit kruté a nepřiměřené trestní sankce. Použití trestní sazby stanovené trestním zákonem by bylo v každém ohledu takovou nepřiměřenou trestní sankcí. Obžalovaná není nijak zvlášť narušená, uvědomuje si svoje pochybení a její nápravy lze jednoznačně dosáhnout trestem kratšího trvání. K tomu přispívá i skutečnost, že trestní stíhání trvá více než 10 let a že bez ohledu na to, kdo se na průtazích podílí, nezavinila průtahy rozhodně sama obžalovaná.

29. Ze všech shora uvedených důvodů uložil odvolací soud ještě trest nespojený s přímým odnětím svobody. Trest uložil na samé horní hranici možné výměry s nejdelší zkušební dobou, byť je

přesvědčen, že v případě obžalované není obava z toho, že by podmínky podmíněného odkladu výkonu trestu neplnila. Ačkoliv má určité pochybnosti o uložení trestu zákazu činnosti, uložil jej na podkladě návrhu státního zástupce, byť Nejvyšší soud uložení tohoto druhu trestu výslovně nepožaduje.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není další řádný opravný prostředek přípustný. Lze však proti němu podat dovolání do dvou měsíců od doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu prvního stupně. Odsouzený může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce. Důvody dovolání jsou uvedeny v § 265b, jeho obsah v § 265f trestního řádu.

Praha 7. května 2025

JUDr. Jiří Lněnička
předsedkyně senátu